

Суд Европске уније

САОПШТЕЊЕ ЗА ЈАВНОСТ бр. 02/18

Луксембург, 11. јануара 2018.

Мишљење општег правобраниоца* у предмету Ц-673/16
Релу Адриан Коман и други против Генералног инспектората за имиграцију
и других

Према речима Општег правобраниоца Вателета, израз "супружник" обухвата, у светлу слободе боравка држављана ЕУ и чланова њихових породица, супружнике истог пола

Иако су државе чланице слободне да дозволе или не дозволе брак између особа истог пола, оне не могу ометати слободу боравка држављана ЕУ одбијањем да њиховим супружницима истог пола, који су држављани држава изван Европске Уније, одобре право на пребивалиште на својој територији

Господин Коман, румунски држављанин, и г. Хамилтон, амерички држављанин, заједно су живели четири године у САД пре него што су се венчали у Бриселу 2010. године. У децембру 2012. године г. Коман и његов супружник затражили су од румунских власти да им издају неопходне документе како би омогућили г. Коману да ради и трајно борави у Румунији са својим супружником. Тај захтев је био заснован на Директиви о остваривању слободе кретања¹, која дозвољава супружнику ЕУ држављанина, који остварује ту слободу да се придружи свом супружнику у држави чланице у којој овај други живи.

* Превео са енглеског језика Милан Бајић, консултант за хармонизацију судске праксе при Врховном касационом суду.

(Извор: веб-страница Суда Европске Уније <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2018-01/cp180002en.pdf>, приступљено 27.02.2018.).

¹ Директива 2004/38/ЕЗ Европског парламента и Савета од 29. априла 2004. године о праву држављана Уније и чланова њихових породица да се слободно крећу и бораве на територији држава чланица, којом се мења и допуњује Уредба ЕЕЗ 1612/68 и стављају ван снаге Директиве 64/221/ЕЕЗ, 68/360/ЕЕЗ, 72/194/ЕЕЗ, 73/148/ЕЕЗ, 75/34/ЕЕЗ, 75/35/ЕЕЗ, 90/364/ЕЕЗ, 90/365/ЕЕЗ и 93/96/ЕЕЗ (Сл. гласник ЕУ 2004, законодавство (Л) 158, стр. 77, те исправка у Сл. гласнику ЕУ 2004, законодавство (Л) 229, стр. 35 и Сл. гласнику 2005, законодавство (Л) 197, стр. 34).

Међутим, румунске власти одбиле су да г. Хамилтону одобре право на пребивалиште, између осталог, по основу тога што се он у Румунији не може подвести под појам "супружник" држављанина ЕУ, будући да ова држава чланица не признаје истополне бракове.

Г. Коман и г. Хамилтон обратили су се затим румунским судовима, ради преиспитивања одлуке румунских власти. Саслушавши изјашњење о неуставности, изнето у контексту тог спора, *Куртеа Конституционала (Уставни суд Румуније)* поставља питање Суду Европске Уније да ли г. Хамилтону, као супружнику држављанина ЕУ који остварује своју слободу кретања, мора бити одобрено право на пребивалиште у Румунији.

У свом данас изнетом Мишљењу, општи правобранилац Мелхиор Вателет наводи, пре свега, да **правно питање у средишту спора није закон о легализацији истополних бракова, већ онај о слободном кретању грађана ЕУ.** Док су државе чланице слободне да ли да предвиде или не брак између особа истог пола у њиховом домаћем правном систему, дотле оне морају испунити своје обавезе према слободи кретања грађана ЕУ.

Општи правобранилац даље закључује да се у Директиви не упућује на право државе чланице да би се утврдила природа појма "супружник", **него се тај концепт мора тумачити аутономно и једнообразно у целој ЕУ.** С тим у вези, општи правобранилац указује на то да појам "супружник" у смислу ове директиве упућује на однос заснован на браку, **док је, пак, неутралан у односу на пол особа у питању и индиферентан према месту где је тај брак био склопљен.** У том контексту, општи правобранилац сматра да, с обзиром на општу еволуцију друштава држава чланица ЕУ у последњој деценији у области дозвола истополних бракова², судска пракса Суда ЕУ³, по којој "према дефиницији коју генерално прихватају државе чланице, израз брак означава заједницу између две особе супротног пола" више није актуелна.

Општи правобранилац такође напомиње да је концепт "супружника" неопходно повезан са породичним животом, који је на идентичан начин заштићен Повељом о основним правима Европске Уније и Европском конвенцијом о људским правима (ЕКЉП).⁴ У том смислу, Општи правобранилац подсећа најпре на то да је Европски суд за људска права (ЕСЉП) признао да истополни парови могу да уживају право на породични живот⁵ и, друго, да им се мора пружити

² Брак између особа истог пола тренутно је дозвољен у 13 држава чланица ЕУ. У складу са пресудом Уставног суда Аустрије од 4. децембра 2017. године (G 258-259 /2017-9), он ће бити дозвољен и у Аустрији најкасније до 1. јануара 2019. године.

³ Предмети: C-122/99 P и C -125 / 99 P D и *Шведска против Савета*.

⁴ Конвенција о заштити људских права и основних слобода, потписана у Риму 4. новембра 1950. године.

⁵ Види пресуду Европског суда за људска права од 24. јуна 2010. године, *Шалк и Копф против Аустрије (Schalk and Kopf v. Austria)*, параграф 94.

могућност добијања правног признања и заштите њихове истополне заједнице.⁶ Штавише, ЕСЉП је такође сматрао да у области спајања породице, **циљ заштите традиционалне породице не може оправдати дискриминацију на основу сексуалне оријентације.**⁷

У таквим околностима, општи правобранилац сматра да **концепт "супружника" у смислу Директиве укључује такође и супружнике истог пола. Према томе, такво лице такође може стално боравити на територији оне државе чланице у којој се његов или њен супружник настани као држављанин ЕУ, остварујући своју слободу кретања.** Тај закључак се такође примењује у вези са државом порекла тога држављанина, у коју се тај држављанин враћа, након трајног боравка у другој држави чланици у којој је развио или консолидовао породични живот, као што је то у овом предмету учинио господин Коман са господином Хамилтоном.

НАПОМЕНА: Мишљење општег правобраниоца није обавезујуће за Суд. Улога општег правобраниоца јесте да предложи Суду, при потпуној независности, законито решење предмета за који је одговоран. Судије Суда ЕУ сада отпочињу већање у овом предмету. Пресуда ће бити донета накнадно.

НАПОМЕНА: Упућивање захтева за претходну одлуку допушта судовима и трибуналима држава чланица, да у споровима који су су изнети пред њих, упуте питања Суду ЕУ о тумачењу права ЕУ или важењу прописа Европске уније. Суд ЕУ не одлучује о самом спору. Национални суд или трибунал је дужан да реши предмет у складу с одлуком Суда ЕУ, која је на сличан начин обавезујућа за друге националне судове или трибунале пред којима се покрене слично питање.

Неофицијелни документ за медијско коришћење, који не обавезује Суд.

Пун текст Мишљења објављује се на сајту CURIA-е, на дан кад буде издато.

Контакт за медије: Холи Галагер : (+352) 4303 3355

*Фотографије изношења Мишљења доступне су посредством "Европе преко Сателита":
(+32) 2 29641062*

⁶ Види пресуду Европског суда за људска права од 21. јула 2015. године, *Олијари и други против Италије (Oliari and others v. Italy)*, параграф 185.

⁷ Види пресуду ЕСЉП од 30. јуна 2016. године, *Тадеучи и Мекол против Италије (Tadeucci & McCall v. Italy)*, параграф 93.